

ellebooggewrichten van neerduikende godengestalten, die waarschijnlijk een neerkomenden zonnegod voorstellen. Hier kan de overeenkomstige beeldingswijze m.i. berusten op de gedachte, dat de bloedroode — d.i. bloedende! — schijf van de zinkende zon in het Westen werd verwond, of wel, wat op hetzelfde neerkomt, dat de zonnegod er zich zelf verwondde. Wie nauwlettend de Mexikaansche mythologie bestudeert, kan meer dan eens dezen gedachtegang tegenkomen.

Wij zullen hierop niet dieper ingaan. Het is enkel mijn bedoeling de mogelijkheid te doen voelen, dat de uitstekende, op-en-neergaande of draaiende gewrichten, meer of minder bewust, in Mexiko geassocieerd kunnen zijn geweest met voorstellingen omtrent het Oosten en het Westen — vooral dit laatste — waar de zon werd gewenteld rond de uiterste punten der aarde. Het thema van dood en wederopstanding, van het gebeente als een harde zaad-kern, knoopt hier van zelf bij aan. Ook kunnen rheumatische gewrichtspijnen deze associaties in de hand hebben gewerkt, gezien dat pijn en ziekte den archaischen mensch eerste aanleiding zullen zijn geweest, over zijn lichaam na te denken en aan bepaalde deelen ervan magische voorstellingen vast te knopen. Natuurlijk blijft het heel goed denkbaar, dat de Mexikaansche vorm van het gewrichtsornament slechts een latere locale ontwikkeling was van het elders aangetroffen oogornament, of zelfs zich geheel onafhankelijk daarvan ontwikkelde.⁸⁾ Maar hoe dit verder zijn mag, men voelt wel dat een schrijver als Adam niet gerechtvaardigd was een zoo definitief oordeel uit te spreken over dezen wijd verbreiden en hoogst belangrijken sier-vorm, zonder ook studie te maken van andere gebieden, waar het oogornament voorkomt. Adam gaat in deze richting inmiddels nog verder. Hij verwerpt ook de mogelijkheid, een magischen of geestelijken zin toe te kennen aan het eigenaardig menschelijk kopje, dat de lezer onderaan de beveruitbeelding op afb. 3 ziet, en in dit geval meen ik zijn opvatting met grootere zekerheid te mogen bestrijden.

Laten wij eerst deze en andere afbeeldingen wat nauwkeuriger in ons opnemen, daarmede gelijktijdig een verder inzicht verkrijgend in de wetten die de Noordwestindiaansche ornamentiek en kunst beheerschen; want met het oogornament is de zaak nog niet afgedaan. Heel belangrijk is ook het feit, dat de afgebeelde dieren veelal niet werkelijk van voren zijn genomen, maar bestaan uit twee tegen elkaar aankijkende profielen. Een sprekend voorbeeld levert de in Adam's boekje weergegeven kolossale wandschildering van een beer aan de voorzijde van een Indiaansch huis, waarop het ronde gat — de huisingang! — een indruk kan geven van de afmeting. Bedekt men namelijk de helft van dit ontwerp, dan ziet men ten duidelijkste een beer in profiel. Tevens mag hier gewezen worden op het oogornament van de vlakken der opgeheven voorpooten, welke hierdoor vogelkopjes gelijken; de uitgestoken tong is steeds een essentieel kenteeken van den beer, zooals